

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.VI.37.354/2011/9.szám

A Kúria a dr. Kovács Tamás ügyvéd által képviselt felperesnek Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség alperes ellen csatornabírság tárgyú határozat felülvizsgálata iránt indított perben, mely perbe az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott a dr. Pintér Tamás ügyvéd által képviselt beavatkozó, a Békés Megyei Bíróság 2011. február 8-án kelt 7.K.23.203/2010/11. számú jogerős ítélete ellen az alperesi beavatkozó által 12. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott helyen és napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Békés Megyei Bíróság 7.K.23.203/2010/11. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperesi beavatkozót, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 36.000 (harminchatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2006. március 29-én, május 31-én és október 11-én helyszíni ellenőrzéseket végzett az alperesi beavatkozó telephelyén a közcsatornába vezetett szennyvízben levő káros szennyezőanyag vizsgálatára. Az ellenőrzések során a hatóság részéről a Békés Megyei Vízművek Központi Laboratóriumának munkatársa és a felperes technológus dolgozója az ellenőrzött üzem (az alperesi beavatkozó) képviselőjének jelenlétében vette fel a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvét és annak mellékleteként a mintavételi jegyzőkönyvet. A helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvében rögzítést nyert a mintavétel helye, időpontja, módja, valamint az a tény, hogy egyidejűleg mintavételi jegyzőkönyv készült. A helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvét a hatóság munkatársa és az alperesi beavatkozó

képviselőjében eljáró személy egyaránt aláírta. Az ellenőrzéskor, azzal egyidejűleg készült mintavételi jegyzőkönyv rögzítette a mintavételi módszert, a pontminták helyét, térfogatát, a mintavétel kezdetét, a tartósítás módját, a minta kódját, a helyszíni mérés eredményeit. A mintavételi jegyzőkönyvet az ellenőrzést végzők aláírásukkal ellátták. A mintavételeknél az alperesi beavatkozó képviselője jelen volt, a minták jelölését, lezárását a felperes dokumentálta a mintavételi jegyzőkönyvekben. A minták lezárása, azonosítása és a helyszíni mérések eredményei kapcsán az alperesi beavatkozó az ellenőrzések során kifogást nem emelt. Az alperesi beavatkozó a kontrollmintákra igényt tartott, amit laboratóriumban bevizsgáltatott. A helyszíni ellenőrzés során vett minták vizsgálati eredményei és a kontrollminták laboratóriumi eredményei között lényeges eltérés nem volt. Az alperesi beavatkozó a helyszíni mérés eredményeit tartalmazó tájékoztatót megkapta, arra egyik esetben sem tett észrevételt.

A helyszíni ellenőrzések során megállapítást nyert, hogy egyes szennyező anyagok tekintetében a kibocsátási értékek a megengedett értéket meghaladták. A beavatkozó üzem 2006. május 23-át követően minden alkalommal olyan szennyvizet bocsátott a közcsatornába, amelynek jellemzői meghaladták a küszöbértékként megszabott értékeket. Az alperesi beavatkozó önellenőrzési tervvel rendelkezik. Egy esetben eltért az önellenőrzésben megjelölt mintavételi időpontoktól, illetve eggyel több önellenőrzési vizsgálatot végzett. A változást nem jelentette be. A szennyvíz mintavételeket az önellenőrzési tervtől eltérően az alperesi beavatkozó maga végezte.

A felperes a helyszíni ellenőrzések eredményei alapján 2007. március 19-én bírságjavaslatot készített, amelyet benyújtott az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséghez, amely az eljárást 2007. március 27-én megindította.

A hatóság - a többször megismételt eljárásban - a 2009. november 17-én kelt 20481-13-10/2009. számú határozatával a felperes terhére a 2006. évben a városi közcsatorna hálózatba bocsátott káros szennyezés miatt 317.806 forint csatornabírság megfizetését írta elő a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004.(VII.21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 31.§ /1/ bekezdése és 33.§ /2/ bekezdése alapján. Az elsőfokú hatóság a bírság javaslatot tevő szolgáltató által végzett ellenőrzések eredményeit a bírság kiszabásánál nem vette alapul, hanem az alperesi beavatkozó által beküldött eredmények alapján számította ki a csatornabírság összegét.

Az alperesi beavatkozó fellebbezése folytán eljáró alperes a 2010. június 7-én kelt 14/00522-6/2010. számú határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot vízvédelmi

bírság kiszabására irányuló eljárás megindítására utasította. Megállapította, hogy az önellenőrzési rendszer végrehajtása nem az önellenőrzési tervnek megfelelően történt, ezért az a használt és szennyvizek kibocsátásának ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 27/2005.(XII.6.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM.r.) 14.§ /1/ bekezdés a/ pontja alapján nem minősül megbízhatónak, mert az alperesi beavatkozó az önellenőrzési tervtől való eltérést nem jelentette be, az okát nem ismertette. Erre tekintettel az önellenőrzési adatokra alapozva csatornabírság nem állapítható meg, a beavatkozó üzem szennyvíz kibocsátása az önellenőrzés keretében nem ellenőrizhető. Nem lehet figyelembe venni azonban - az alperes megállapítása szerint - a felperes helyszíni ellenőrzésének eredményeit sem a csatornabírság meghatározása szempontjából, mert a helyszíni ellenőrzésről készült jegyzőkönyvek hiányosak, nem felelnek meg a KvVM.r. 3. számú melléklet m/ és q/ pontjában foglaltaknak. Nem tartalmazzák a vizsgálatok helyszíni értékelhető mérési eredményeit, továbbá a minták azonosítószámait. A mintavételi jegyzőkönyvek sem fogadhatók el a mintáknak a vizsgált üzem képviselőjének jelenlétében történő rögzítésének bizonyítására, mert a mintavételi jegyzőkönyvek az alperesi beavatkozó képviselője aláírását nem tartalmazzák. Mindezek alapján az R. 28.§ /5/ és /6/ bekezdése értelmében a kibocsátó vízvédelmi bírság fizetésére köteles, amelyről új eljárásban köteles határozni az elsőfokú hatóság.

A felperes keresetet nyújtott be az alperes határozatának felülvizsgálata iránt. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, iratokat szerzett be, tanúkat hallgatott meg. A bizonyítás eredményeként megállapította, hogy az alperesi beavatkozó 2006. évi önellenőrzési terve szerint a mintavételt és a minták bevizsgálását a felperes akkreditált laboratóriuma végzi. A beavatkozó eggyel több önellenőrzési vizsgálatot végzett, továbbá egy alkalommal nem az önellenőrzési tervben megjelölt mintavételi időpontban került sor a mintavételre, a változást a felügyelőségnek, a szolgáltatónak nem jelentette be. A szennyvíz mintavételeket a beavatkozó maga végezte el, a mintavételi akkreditált laboratórium abban nem közreműködött közre. Az alperesi beavatkozó mint önellenőrzésre köteles kibocsátó az önellenőrzést nem a terv szerint végezte el, ennek következtében a kibocsátás önellenőrzés keretében nem volt ellenőrizhető, ezért az ellenőrzésre jogosult a kibocsátást helyszíni ellenőrzéssel ellenőrizhette a KvVM.r. 10.§ /3/ bekezdés d/ pontja alapján. Az R. 29.§ /5/ bekezdése értelmében a szolgáltató a helyszíni ellenőrzés során az önellenőrzésben hiányosságot állapított meg, az önellenőrzés nem volt megbízható, a kibocsátási határérték betartásának megfelelőségét a saját mérési eredményeire alapozhatta. A felperes a helyszíni ellenőrzések során a KvVM.r. 3. számú mellékletének megfelelő tartalmú jegyzőkönyvet vett fel, amelynek melléklete volt a mintavételi jegyzőkönyv. A mintavételi

jegyzőkönyvét mind a laboratórium munkatársa, mind a hatóság munkatársa aláírta. Nem tekinthető jogszabálysértőnek az, hogy a mintavételi jegyzőkönyvek nem a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvébe kerültek belefoglalásra, hanem külön okiratban rögzítették a mintavétel módját, helyét, időpontját, módszerét. A helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyveit a beavatkozó képviselője aláírta, elismerve azok valóságtartalmát, amely elismerés így kiterjed a jegyzőkönyv mellékletére is. A minták lezárása, azonosítása és a helyszíni mérések eredményei kapcsán a beavatkozó képviselője kifogást nem emelt, továbbá a helyszíni mérések eredményeit tartalmazó tájékoztatókra sem tett észrevételt, ezért annak eredményei a KvVM.r. 13.§ /6/ bekezdése alapján meghatározóak. Az akkreditált laboratórium által végzett vizsgálatok eredményeképpen a küszöbérték feletti kibocsátás megállapítható volt, ezért helye volt az R. 31.§ /2/ bekezdése alapján a csatornabírság kiszabásának és azt a helyszíni ellenőrzés alapján, annak adatai alapján kellett megállapítani. Az alperes a határozatában azt jogszerűen állapította meg, hogy az önellenőrzés nem volt megbízhatónak minősíthető, mert a kibocsátó az önellenőrzést nem a terv szerint folytatta le. Ebből következően azonban az önellenőrzési mintavétel és annak alapján megállapító értékek ezért nem szolgálhatták a csatornabírság kiszabásának alapját. Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy az R. 35.§ /1/ bekezdésében felsorolt, a vízvédelmi bírság kiszabásának feltételei nem álltak fenn, ezért vízvédelmi bírság kiszabásának nincs helye, az alperes jogszabálysértő határozatot hozott, amikor a vízvédelmi bírság kiszabására irányuló eljárás lefolytatását rendelte el. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság az alperes határozatát az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte, melynek során a csatornabírság kiszabásáról kell döntést hozni. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a csatornabírság mértékét az elsőfokú hatóság a 201481/6-3/2007. számú előzményi határozatában helytállóan állapította meg.

A jogerős ítélet ellen az alperesi beavatkozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és - a felülvizsgálati kérelme tartalma szerint - a kereset elutasítását. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 206.§ /1/ bekezdését, az R. 28.§ /1/, /5/, /6/ bekezdését, 2. számú melléklet 2/II/c/ pontját, 27.§ /1/ bekezdését, /2/ bekezdés c/ pontja cb/ alpontját, 9.§ /1/ bekezdését, 31.§ /2/ és /5/ bekezdését, 33.§ /1/ és /2/ bekezdését, továbbá a KvVM.r. 3.§ /4/ bekezdését, a 3. számú melléklete m/ és q/ pontját. Önellenőrzésre köteles kibocsátóként megküldte a 2006. évre vonatkozó önellenőrzési tervét, melyre a felperesi szolgáltató észrevételt nem tett, ezért azt elfogadottnak, jóváhagyottnak kell tekinteni. Álláspontja szerint az önellenőrzés adatait lehetett volna csak alapul venni. Az önellenőrzési terv 8. pontja is azt tartalmazza,

hogy a szennyvízminták vételét és laboratóriumi vizsgálatát a felperes központi laboratóriuma végzi. Ennek ellenére megállapodás alapján nem a felperesi szolgáltató, hanem a beavatkozó vette le az önellenőrzés során a mintákat. A felperes nem a felügyelőség felhívására végezte az önellenőrzést, a helyszíni ellenőrzések során felvett jegyzőkönyv tartalmában hiányos volt, ezért nem volt bizonyítható, hogy a vizsgálati jegyzőkönyvekben szereplő értékek a beavatkozó közcsatornába bevezetett szennyvizének jellemzőit tartalmazták. A mintavételi jegyzőkönyvek sem voltak elfogadhatók, mert azokat a beavatkozó képviselője nem írta alá. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűtlenül és tévesen értékelte és tévesen jutott arra a következtetésre is, hogy a beavatkozónak csatornabírságot kell fizetnie.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Utalt arra, hogy a helyszíni ellenőrzést nem a felügyelőség felhívására kell végeznie, a KvVM.r. rendelet 6.§ /1/ bekezdése szerint jogosult a helyszíni ellenőrzésre. Hivatkozott arra is, hogy az önellenőrzést végző laboratórium nem azonos a felperessel, az alperesi beavatkozó a minták laboratóriumi vizsgálatát rendelte meg, ehhez igényelt edényeket, leírta, hogy a minta vételét ő maga végzi és hozza be. A laboratóriumnak nem kötelessége és nem is áll módjában a megrendelőket jogszabálykövető magatartásra utasítani, hisz a laboratórium csak megrendeléseket teljesít.

Az alperes észrevételében a jogerős ítéletben foglaltakat elfogadta.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272.§ /2/ bekezdése és 275.§ /2/ bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban megjelölt jogszabálysértések körében vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem alaptalan.

A Kúria elsőként az alperesi beavatkozónak azt az eljárási kifogását vizsgálta, hogy a szolgáltató helyszíni ellenőrzésre jogosult volt-e, illetve csak a felügyelőség felhívására folytathatott-e a szennyvíz szennyezőanyag tartalmának vizsgálatára ellenőrzést.

A nem vitatott tényállás szerint az alperesi beavatkozó önellenőrzési tervvel rendelkezett 2006. évre, amely a KvVM.r. 3.§ /4/ bekezdése alapján elfogadottnak minősült. A peres eljárás során nem volt vitatott az a tény sem, hogy az alperesi beavatkozó egy esetben eltért az önellenőrzésben megjelölt mintavételi időponttól, továbbá eggyel több önellenőrzési vizsgálatot végzett. Az alperesi beavatkozó a változást nem jelentette be. Az önellenőrzési tervben szereplő időpontokon felüli vagy attól eltérő önellenőrzés eredménye akkor fogadható el, ha a tervezett mintavételi időpont

előre bejelentésre kerül és az önellenőrzés minden eleme az önellenőrzési terv szerint valósul meg. Az önellenőrzésre kötelezett az önellenőrzés keretében végzett vizsgálatok eredményét R. 28. § /3/ bekezdés a/ pontja értelmében az önellenőrzési tervben rögzített időpontban, de legkésőbb a mintavételt követő 30 napon belül köteles megküldeni a szolgáltatónak. Az R. 28.§ /5/ bekezdése szerint amennyiben az önellenőrzésre kötelezett az önellenőrzési tervet nem az elfogadottak szerint hajtja végre a közcatornába bocsátás esetén a felügyelőség felhívására szolgáltató köteles a kibocsátás körülményeinek külön jogszabály szerinti meghatározott vizsgálatára. E rendelkezésnek megfelelően a KvVM.r. 10.§ /3/ bekezdés b/ pontja úgy rendelkezik hogy, ha az önellenőrzésre köteles kibocsátó az önellenőrzést nem a terv szerint végzi és ennek következtében a kibocsátás önellenőrzés keretében nem ellenőrizhető, az ellenőrzésre jogosult a kibocsátást és annak körülményeit - a kibocsátó költségére - helyszíni ellenőrzésen ellenőrzi. Közcatornába bocsátás esetén ellenőrzésre jogosult - a KvVM.r. 6.§ /1/ bekezdése értelmében - a hatóság és a szolgáltató is. A két jogszabály idézett rendelkezésének összevetésével megállapítható, hogy a szolgáltató önállóan is jogosult a helyszíni ellenőrzésre, a szennyvíz mennyiségének és szennyezőanyag tartalmának helyszíni vizsgálatára. Ezt nem csak a felügyelőség felhívására teheti meg, hiszen ő maga is ellenőrzésre jogosult szerv. A felperes ennek megfelelően a helyszíni ellenőrzést a rá vonatkozó szabályok szerint végezte el. Az R. 27.§ /1/ bekezdése is úgy rendelkezik, hogy a szennyvízkibocsátásokat közcatornába bocsátás esetén a szolgáltató külön jogszabályban (azaz a KvVM rendeletben) meghatározott szabályok szerint, helyszíni ellenőrzéssel egybekötött mintavételezéssel ellenőrizheti. E rendelkezések szerint a felperes jogosult volt a helyszíni ellenőrzésre és a mintavételre is.

Az alperes helytállóan állapította meg, hogy az R. 14.§ /1/ bekezdés a/ pontja alapján az önellenőrző rendszer nem minősült megbízhatónak, mert a kibocsátó nem a terv szerint folytatta le az önellenőrzést. Az R. 29.§ /5/ bekezdése értelmében is a szolgáltató helyszíni ellenőrzés során az önellenőrzésben hiányosságokat állapít meg vagy az önellenőrzési rendszert a külön jogszabály előírásai alapján nem minősíti megbízhatónak, a kibocsátási határérték betartásának megfelelőségét a saját mérési eredményeire alapozza. Ennek megfelelően jogszerűen járt el a felperes, amikor saját mérési eredményeire alapozva állapította meg a kibocsátási határérték túllépését és ennek megfelelően kérte a bírságjavaslatában csatornabírság kiszabását. Tévedett az alperes, de az elsőfokú hatóság is, amikor azt állapította meg, hogy a felperes helyszíni ellenőrzésének eredményeit nem lehet figyelembe venni a csatornabírság kiszabása szempontjából. Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás eredményeként a Pp. 206. § /1/ bekezdésének megfelelően állapította meg, hogy a helyszíni

ellenőrzés jegyzőkönyvei, továbbá a mintavételi jegyzőkönyvek, amelyek a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvének mellékletét képezték, megfeleltek a KvVM.r. 3. számú melléklet m/ és q/ pontjában foglaltak, valamennyi releváns adatot tartalmazták, így a mintavételi azonosító kódokat, a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvét az ellenőrzést végzők és az alperesi beavatkozó képviselője aláírta, a mintavételek módját, helyét, időpontját rögzítették, a minták azonosító számait feltüntették. Mivel a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvét a beavatkozó képviselője aláírta, ezért nem volt annak jelentősége, hogy a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvével egyidejűleg készült mintavételi jegyzőkönyvet külön a beavatkozó képviselője nem írta alá, mert az az ellenőrzési jegyzőkönyv mellékletét képezte, azzal egyidejűleg készült és a beavatkozó képviselője a mintavételek alkalmával jelen volt, a kontrollmintákra igényt tartott. A szolgáltató által végzett mérési eredményeket a beavatkozó kézhez kapta, a tájékoztatóra észrevételt nem tett, ezért a KvVM.r. 13.§ /6/ bekezdése alapján a helyszíni ellenőrzés eredménye tekinthető a meghatározónak.

Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság megalapozott - a bizonyítékok mérlegelésében sem iratellenesség, sem okszerűtlenség nem volt megállapítható - és törvényes ítéletet hozott, mind az elsőfokú, mind a másodfokú hatóság határozata jogszabálysértő volt, az önellenőrzésekre alapított mérési eredményekre csatornabírság nem szabható ki, a szolgáltató mérési eredményeire kell alapítani a csatornabírságot. Az elsőfokú bíróság erre irányuló bizonyítás lefolytatása és erre vonatkozó kereseti kérelem és hatásköre hiányában tett megállapítást arra, hogy a csatornabírság mértékét az elsőfokú hatóság az ügy előzményeként hozott 20481-6-3/2007. számú határozatával állapította meg helytállón, a Kúria ezért ezt a megállapítást az ítélet indokolásából mellőzi.

Az új eljárás során az elsőfokú hatóságnak a szolgáltató bírságjavaslata alapján a helyszíni ellenőrzés során végzett mérési eredményekre alapítottan kell megállapítania a csatornabírság összegét, vízvédelmi bírság kiszabásának a perbeli esetben nincs helye.

Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § /3/ bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

A felperes a Kfv.8. számú beadványában felülvizsgálati perköltséget nem kért, ezért arról a Pp. 78.§ /2/ bekezdése alapján rendelkezni nem kellett.

A sikertelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő az alperesi beavatkozó a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ /2/ bekezdése alapján köteles a tárgyi illetékfeljegyzési jog okán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viselésére. A felülvizsgálati eljárási illeték mértékét az 1990. évi XCIII. törvény 50. § /1/

bekezdése határozza meg.

, 2012. április 16.

**Dr. Kárpáti Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Márton Gizella sk. előadó
bíró, Dr. Sperka Kálmán sk. bíró**

A kiadmány hiteléül

bírósági írnok